

Kinas regionale udvikling: skævheder og ambitioner

Artiklen diskuterer den regionale udvikling i Kina, specielt siden igangsættelsen af de økonomiske reformer i 1978. Det omfattende tabelmateriale, som er udeladt af pladsgrunde, kan ses på Samfundsøkonomens hjemmeside.

KJELD A. LARSEN

Kinaforsker

(kjeld.a.larsen@lic-mail.dk)

Enhver kinesisk centralregering må forholde sig til de store regionale forskelle, økonomiske såvel som sociale, som altid har karakteriseret landet. Ud over de regionale forskelle kan man tale om en række øvrige forskelle, herunder »de tre store forskelle«, nemlig mellem land og by, landbrug og industri og arbejder og bonde, og endelig indkomstforskellene inden for både land- og bybefolkningen. Disse forskelle har alle regionale aspekter. Fattigdom, som defineres via en fattigdomsgrænse, er geografisk ret koncentreret, specielt i landdistrikterne. Denne artikel belyser Kinas regionale udvikling og de udfordringer, som de regionale skævheder indebærer.

I Folkerepublikkens tid har den administrative inddeling af landets provinser i større regioner symboliseret, hvilke regionale skævheder regeringen har ønsket at tackle. I den planøkonomiske periode inddeltes Kina i to regioner, en indlandsregion og en kystregion, et tegn på, at regeringen lagde vægt på at udvikle landets indre. I den 7. femårsplan 1985-1990 inddeltes Kina i tre storregioner: kyst-, central- og vestregionen, en inddeling, som varede til 2000. Perioden prægedes af voksende regionale og sociale uligheder som resultat af vægten på markedsreformer og prioritering af kystregionen. Efter 1999, hvor tacklingen af de regionale og øvrige forskelle igen fik stor bevågenhed via strategien »Udviklingen af Vestregionen«, justeredes den regionale inddeling derved, at Guangxi og Indre Mongoli blev overført til Vestregionen. Og endelig med 11. femårsplan 2006-2010 genintroduceres regionen Nordøst for at markere strategien for revitalisering af dette tidligere sværindustrielle

centrum, som i de forudgående årtier var blevet forvandlet til et veritabelt rustbælte, således at Kina i dag er inddelt i fire storregioner: Kystregionen med 10, Nordøstregionen med 3, Centralregionen med 6 og Vestregionen med 12 provinser.

Årsager til og ændringer i det regionale svælg

Der kan anføres adskillige grunde til, at det vestlige Kina udviklingsmæssigt står på et lavere niveau og historisk er sakket bagud sammenlignet med kystprovinserne, dels naturgeografiske og dels Kinas Kommunistiske Partis valg af en markedsorienteret udviklingsstrategi. Det vestlige Kina ligger højt, i gennemsnit 1500-2000 m over havet, omfatter stærkt skrånende og nederoderede landskabstyper, som vanskeliggør landbrugsproduktionen: løsslandskaber i nordvest og karstlandskaber i sydvest, omfatter udstrakte ørkenområder, hovedsagelig i nordvest, hvor nedbørsmængden er mindre end fordampningen i vækstperioden. Endelig ligger det vestlige Kina langt fra kysten og store sejlbare floder.

Såfremt det vestlige Kina – til trods for sit naturgeografiske handicap – skal udvikles i en national balanceret udviklingsproces, er det nødvendigt, at den kinesiske regering fører en målrettet regionalpolitik baseret på et massivt investeringsprogram rettet mod landets indre. Det var netop, hvad der skete i den planøkonomiske periode under Mao i form af en række femårsplaner. Omfattende investeringer i infrastruktur i form af veje og jernbaner og i statsejet industri, især sværindustrielle virksomheder, fandt sted i landets indre.

Kapitalakkumuleringen under planøkonomien byggede på manipulerede priser, dvs. en værdioverførsel fra landbruget til den statsejede industri via den såkaldte prissaks: lave statslige opkøbspriser på landbrugsprodukter og stigende priser på de statslige industrivirksomheders færdigvarer. Via statsbudgettet overførtes finansielle subsidier til de fattige indre provinser, tillige med ekspertise og faguddannet arbejdskraft.

Deng Xiaopings økonomiske reformprogram førte på en række områder til en favorisering af specielt de kystprovinser i sydøst, som ikke begunstiges under den planøkonomiske prioritering af sværindustri, specielt Guangdong, Fujian, Jiangsu, Zhejiang, men også Shandong i Nordkina. De økonomiske reformer førte også til en omfordeling af væksten mellem kystprovinserne, fra det nuværende rustbælte i nordøst med Liaoning som kerneområde til de forbrugsvareproducerende sydøstkinesiske provinser, med Guangdong som hovedeksponent. I modsætning hertil mistede især de provinser pusten, som primært havde baseret deres styrke på statsejet sværindustri, især provinser i Nordvest- og Nordøstkina.

Årsagerne til den geografiske omfordeling af væksten var mangfoldige: oprettelse af specielle økonomiske udviklingszoner fra 1980, åbning af kystbyer for udenlandsk kapital fra 1984, satsning på en række ejerformer ved siden af den statslige sektor: privat, udenlandsk og forskellige blandingsformer af statslig og privat kapital; integration af kystprovinsernes økonomi i den globale økonomi, herunder satsning på landsbybaseret industriudvikling og prioritering af forbrugsvareindustrien som motor i den globale integration; en decentralisering af det finansielle system, som betyder, at en forøget andel af de rige provinser overskud forbliver lokalt, mens centralregeringens mulighed for at overføre subsidier til fattige provinser mærkbart svækkes, og endelig Kinas optagelse i WTO i 2001.

Den industrielle vækst i Østkina har spredt sig til alle industribrancher, og den industrielle vækst i kystprovinserne har spredt sig nordpå, først til Shanghai og Shandong og derefter Hebei. Men også nogle få provinser i Kinas indland har forbedret deres position, specielt Henan i Centralkina og Indre Mongoli. I perioden efter 2000 lå de tre provinser, som oplevede det største løft i rang, alle i Nordvestkina. En forøget investeringsandel til Vestkina, herunder en opprioritering af investeringerne til sværindustrien, begynder at virke. Den kinesiske centralregerings evne til at føre regionalpolitik genetableredes via en omfattende finansiell reform fra 1994, idet statens finansielle indtægter som andel af BNP igen begyndte at stige.

Resultatet af vækstens omfordeling ses i en strøm af vandrende arbejdskraft: den enorme folkevandring i form af fattige bønder fra Kinas indre, som håbefuldt regner med at finde arbejde i kystprovinsernes byer. Den centrale akkumulationsform i denne rå kapitalistiske udviklingsproces er netop denne næsten udtømmelige arbejdskraftreserve fra de kinesiske landdistrikter, som vandrer til kystbyerne, men uden at opnå status som byboer. Men netop i disse år oplever migrantarbejderne en be-

gydende forbedring af løn- og arbejdsvilkår tillige med sociale sikringsordninger og løfte om at opnå byregisterstatus. På sigt vil det betyde, at Kina ikke fortsat kan opretholde et forspring på lønområdet inden for forbrugsvareindustrien i den globalt specialiserede verdensøkonomi.

Udviklingsprogrammet for Vestregionen

Kinas voksende sociale og regionale uligheder har skabt utilfredshed i fattige landdistrikter, blandt bønder, mellem etniske grupper og hos provinsledere i de tilbagestående dele af Kina. De opståede spændinger har ført til åbne og af og til voldelige konflikter, som truer stabiliteten i det store land. Et af den centrale ledelses svar har været igangsættelsen af udviklingsprogrammet »Den store udvikling af Vestregionen« fra 1999, et grandios statsligt forsøg på at rette op på den markedsøkonomiske skævridding af landet.

Programmet omfatter en række ikke særlig veldefinerede udviklingsmål, som alle skal rette op på det skæve Kina og samtidig integrere Kina i en fælles udviklingsproces. Programets tre væsentligste bestanddele er:

For det første skal uudnyttede naturressourcer, især energikilder, og infrastrukturprojekter, i form af veje, jernbaner, olie- og gasledninger, kraftværker og elnet, udvikles for at fremme den økonomiske og sociale integration inden for et fælles nationalt marked.

For det andet skal de teknologisk tilbagestående statsejede virksomheder moderniseres og nye virksomheder med avanceret kapital tiltrækkes, så de tilbagestående provinser også bliver konkurrencedygtige i den globaliserede økonomi. Kapital fra udland og kystprovinser skal tiltrækkes via åbning af økonomiske frizoner i de store byer i Vestregionen.

For det tredje skal den økologiske nedslidning af miljøet stoppes og den fremtidige udvikling ske på et bæredygtigt grundlag. Eksempelvis skal skovplantning i de store floders øvre løb hindre fremtidige oversvømmelseskatastrofer i de tæt befolkede sletter omkring de store floders midterste og nedre løb. Kornproduktion i marginale områder og nedslidte græsgange skal opgives og de lokale bønder og hyrder kompenseres. Genopretning af miljøet i Vestkina skal således fungere som Østkinas økologiske skjold.

En række megaprojekter har set dagens lys som resultat af de statslige anstrengelser. Blandt de kendteste er den 4.000 km lange Vest-Øst Gasrørledningsprojekt, som fører naturgas fra Xinjiang til Shanghai. Mest omdiskuteret er den 1.142 km lange Qinghai-Tibet jernbane, som knytter Tibet, den eneste provins i Kina uden jernbane, tættere til Kina. Mindre kendt i omverdenen er bygningen af store vandkraftværker tillige med kulfyrede kraftværker, som via lange transmissionsledninger skal føre strøm til elektricitetsslugende kystprovinser.

Væksten i de statslige investeringer, økonomisk og teknologisk indsats fra kystprovinser og udenlandske virksomheder, op-

bygning af store infrastrukturprojekter, forstærket af stigende priser på energiressourcer, tillige med åbning af grænserne mellem grænseprovinser og nabostater har bidraget til at forøge de lokale økonomiske vækstrater, men økonomisk vækst skaber ikke nødvendigvis udvikling for de fattigste områder og de fattigste befolkningsgrupper. Såfremt strategien for udvikling af Vestregionen primært består i at udvikle den fysiske infrastruktur, udvinding af energiressourcer til brug for kystregionen og til anvendelse i energiintensive virksomheder inden for metallurgi og kemisk industri i flodernes øvre løb,¹ så bidrager udviklingen til at lægge ved på bålet til de eksisterende konflikter. Som succeskriterium skal den økonomiske vækst resultere i stigende indkomst- og forbrugsudvikling for den lokale befolkning.

Den økologiske genopretning retter sig med programmet »Korn for grønt« derimod mod nogle af Kinas fattigste landområder. Programmet går ud på at genomdanne stærkt skrånede landbrugsarealer til skov og græsgang. De impliserede bønder indgår en kontrakt med lokalregeringen om at plante skov eller græs på den mest skrånede landbrugsjord og modtager som kompensation korn tillige med subsidier til køb af frø fra regeringen. Kontrakten kan løbe i 50 år og sikrer bønderne brugsret til nyetableret skov og græsgang. Problemer forbundet med programmet er ved at tårne sig op: subsidiernes strækker sig over for få år til at indtægtsbringende aktiviteter kan skabes på de nye skov- og græsgangsarealer.

Store forventninger er forbundet med den igangværende og planlagte opkobling af Vestkina med grænsestaterne, specielt via transnationalt vej- og jernbanebyggeri.² De sydvestkinesiske provinser Yunnan og Guangxi forbindes således via vej og jernbane fra provinshovedstæderne Kunming og Nanning med ASEAN-landene i Sydøstasien, og Xinjiang, som allerede i 2001 blev forbundet med Kazakhstan via jernbane, skal yderligere forbindes via jernbane med centralasiatiske stater og Pakistan og videre via Turkmenistan til Iran i et samarbejde inden for Shanghai Samarbejdsorganisationen. Kinesiske varer kan derved lettere få adgang til voksende markeder på kontinentet og en alternativ transportvej helt til Europa.

Afgørende for udviklingen af Vestkina er, at en større del af overskuddet fra de store statslige virksomheders udvinding af områdets enorme ressourcer investeres lokalt, og at ressourcerne i større omfang danner basis for opbygning af lokal forarbejdningsindustri. Men allervigtigst: udviklingen skal som mål have en forbedring af lokalbefolkningens indkomst- og velfærdsniveau. En sådan udviklingsfase indvarsles med den 12. femårsplan 2011-2015.

Stigende forskelle i indkomst og levestandard: Fattigdom på land og i by³

Den begyndende indsnævring af de regionale forskelle målt som andele af nationale investeringer, BNP og landbrugs- og industriproduktion er så småt begyndt at slå igennem i form af mindskelse af regionale og sociale indkomst- og forbrugsforskelle, men billedet er meget tvetydigt.

Forskellen mellem by og land, målt som forskellen mellem bybefolkningens gennemsnitlige disponible indkomst og bøndernes nettoindkomst, udviser en mindskelse fra 1978 til 1985, men derefter en næsten ubrudt udvidelse, fra 1,9 i 1985 til 3,3 gange i 2009. Men forskellen mellem byboeres og bønderes gennemsnitlige årlige vækst er blevet mindre siden 2000, og i 2010 udviste bøndernes indkomst endog en større vækst end byboernes, hvilket kan være begyndelsen til en ny udviklingstendens.

Med iværksættelsen af den 12. femårsplan 2011-2015 har den kinesiske regering besluttet endnu engang at hæve fattigdomsgrænsen for landbefolkningen, til 1.500 yuan med starten af 2011.⁴ Derved forøgedes antallet af fattige på landet fra 36 millioner i 2009 til 100 millioner. Kina er blevet væsentlig rigere siden iværksættelsen af sit første fattigdomsprogram i 1985, men fattigdomsgrænsen er ikke blevet justeret opad i takt med regeringens økonomiske formåen. Således er Kinas finansielle indtægter steget 39 gange fra 1985 til 2010, men fattigdomsgrænsen er blot hævet fra 200 yuan i 1985 til 1.196 yuan i 2010, dvs. 6 gange. Med det forrige løft af fattigdomsgrænsen i 2008 til 1.196 yuan kom Kinas fattigdomsgrænse på niveau med den tidligere internationale fattigdomsgrænse på 1 \$ per indbygger per dag, som i mellemtiden var hævet til 1,25 \$ per dag. Kinas ny fattigdomsgrænse svarer til denne internationale fattigdomsgrænse på 1,25 \$ per dag.

Kinas regering har ikke fastsat en officiel fattigdomsgrænse for bybefolkningen. En meget anvendt fattigdomsgrænse er den leveomkostningsstandard, som kan udløse understøttelse via dibao-systemet (minimumleveomkostningsgarantisystemet). Det beregnede nationale gennemsnit for dibao-grænsen i 2003 var på 1.788 yuan. Efter en gradvis indførelse siden 1996 er antallet af støttemodtagere siden 2003 nået op på et stabilt tal på 22-23 mio., hvilket svarer til godt 6 % af befolkningen med byregisterstatus. Understøttelsen per modtager, som er steget støt siden 1996, var på 144 yuan i 2008. På årsbasis svarede understøttelsen til blot 11 % af den gennemsnitlige disponible årlige indkomst per byboer. Det skal understreges, at fattige migrantarbejdere ikke er inkluderet i tallet for fattige byboere.

NOTE 1 Ma Jun: Overexploitation of Hydropower in Southwest China, Kapitel 4 i Zheng Yisheng (ed.): Poverty Reduction and Sustainable Development in Rural China.

NOTE 2 Lin Ling and Liu Shiqing: The progress, experience, and prospects of Western development, Kapitel 1 i Zheng Yisheng (ed.): Poverty Reduction and Sustainable Development in Rural China, s. 29-31.

NOTE 3 Kinas fattigdom og sociale sikringsystemer: Kjeld A. Larsen: Fattigdom i Kina.

NOTE 4 Lan Xinzhen: Redrawing the Poverty Line, Beijing Review No. 2, 13. januar 2011

Udviklingen i antallet af fattige og deres regionale lokalisering udviser forskellige tendenser for land- og bybefolkning. Der sker en kraftig reduktion af fattige på landet, fra 94 mio. i 2000 til 36 mio. i 2009, svarende til et fald fra 10,2 % til 3,6 % af landbefolkningen. Fattigdommen er primært knyttet til Vestregionen med ca. 2/3 af landdistrikternes fattige og med en stigende andel. Anderledes forholder det sig med byernes fattigdom, som ikke oplever nogen reduktion, og hvor fordelingen mellem regionerne ligger stabilt, og hvor Østregionen med 15 % af byernes fattige har en betydelig større andel, sammenlignet med de 6 % blandt fattige på landet.

Fattigdommens lokalisering har ændret sig parallelt med de store økonomiske og sociale ændringer ved transitionen fra planøkonomi til markedsøkonomi: fra alene områdebaseret fattigdom på landet til individualiseret fattigdom i både land og by og med basis i de sociale grupper, som har tabt terræn i udviklingsprocessen: en del af bondebefolkningen, herunder migrantarbejdere, og de statsejede virksomheders arbejdere.

Med folkekommunernes opløsning fra begyndelsen af 1980'erne forsvandt den kollektive velfærdsfond, og nye grupper af fattige er opstået, også uden for de traditionelt fattige områder. Familier med lav indkomst tager børnene ud af skolen, fordi de indførte skolepenge tynger budgettet, og/eller fordi de voksne skønner, at nytten som medproducent hjemme vejer tungere end tillærte kundskaber fra skolegangen. Med det kooperative sundhedssystem opløsning blev sygdomsbehandling og medicin en så bekostelig affære, at de kommercielle tilbud ikke benyttedes eller ved benyttelse skubbede familien ud i fattigdom. De familier, som ikke kunne klare sig på de markedsøkonomiske vilkår i mere velstillede områder, er ofte karakteriseret ved stor forsørgerbyrde, manglende unge arbejdsdygtige i familien, handicappede eller syge familiemedlemmer. Dertil er kommet tre nye grupper af fattige: jordløse, ældre og forældreløse eller forladte børn.

I Kinas byer er fattigdom opstået som et nyt fænomen. Under det planøkonomiske system var byernes arbejderklasse den mest privilegerede klasse. Sikkerhed og velfærdsgoder blev sikret via arbejdspladsen: livsvarig jobsikring, beskeden husleje, adgang til gratis uddannelse og sundhedstjeneste og pension. Systemet blev siden hen forsynet med den negative betegnelse »jernrisgryden«, dvs. som et system der skaber beskedne incitamenter til produktivitetsforøgelse. Med de dramatiske ændringer af ejendomsstrukturen fra 1994 ændredes de statslige virksomheders privilegerede position. Under en markedsøkonomi kan virksomheder med store sociale forpligtelser i forhold til arbejdsstyrken ikke klare sig, men tvinges til at slanke deres ansvarsområder, dvs. fjerne de sociale fordele for arbejdsstyrken. Beskæftigelsen inden for den statsejede og den kollektive sektor

fra 1994 til 2006 faldt med henholdsvis 31,5 og 16,5 mio. job, et fald fra 76 til 25 % af den samlede beskæftigelse. Udviklingen fik alvorlige konsekvenser: faldende beskæftigelsesrate, specielt for kvinder, voksende arbejdsløshed, større vægt på uformel beskæftigelse, også i den statslige sektor, og manglende løn- og pensionsudbetalinger. Via uformel ansættelse i modsætning til kontraktansættelse kan arbejdsgiveren for det meste undgå at betale bidrag til pension, arbejdsløshed, sundhed, og arbejdsskader. Alt i alt har byernes arbejdere oplevet en ustabil udvikling præget af manglende sikkerhed i ansættelsen, forringet arbejdsmiljø og endelig stigende konkurrence på arbejdsmarkedet fra migrantarbejderne.⁵

En kombination af tilspidset mangel på ufaglært arbejdskraft i specielt Perleflodsdeltaet i Guangdong-provinsen og ringe muligheder for beskæftigelse i tilbagestående landområder i de etniske dominerede provinser i Vestregionen har ført til et stigende antal etniske migrantarbejdere. I Guangdong udgjorde den etniske arbejdsstyrke næste to millioner ved slutningen af 2010.⁶ Den etniske migration har ført til pengeoverførsler til fattige landområder, men den omfattende tilstedeværelse på et konfliktfyldt arbejdsmarked af etniske mindretal med en helt anden kulturbaggrund end han-kinesisk, eksemplificeret ved den muslimske uygur befolkning fra Xinjiang, har skabt etniske spændinger og voldelige konflikter, som har haft kraftige følger i form af uro i migrantarbejdernes hjemprovinser og dermed generelt bidraget til forværringen af relationen mellem han-kinesere og nogle af Kinas etniske minoriteter.

Bøndernes rolle i kapitalakkumulation og forbrugsudvikling

Bønderne bidrager fortsat til det kinesiske samfunds kapitalakkumulation via prispolitikken og efter reformerne via utilstrækkelig kompensation ved afhændelse af jord, samtidig med at statens prissubsidier og forbrugssubsidier spiller en stigende rolle som middel til at integrere bønderne i udviklingsprocessen. Prisudviklingen er til ugunst for bønder, som er afhængige af planteproduktion. Eksempelvis steg priserne på ris, hvede og majs i perioden 2007-2009 med 7,1 % per år, mens den samtidige udvikling i de kornproducerende bønders produktionsomkostninger steg med 11,7 % per år.⁷ Det er ikke traditionel agerbrugsproduktion, som gør bønderne rige. På det nationale plan 1995 til 2009 faldt bøndernes indkomst fra agerbrugsproduktion som andel af den samlede nettoindkomst fra 33 til 29 %, mens indkomstandelen fra det mere lukrative lønarbejde steg fra 34 til 40 %. Men mens en stor del af bønderne i Østregionen for længst har givet afkald på agerbrug til fordel for blandt andet lønarbejde, er lønarbejdet som væsentlig indtægtskilde først blevet en mulighed i tilbagestående provinser i de senere år og har dermed bidraget til en reduktion af de regionale indkomstforskelle på landet. Den store afhængighed

NOTE 5 Om den sociale polarisering i byerne: Dorothy J. Solinger: *Social Reforms in the Cities: Modernity, Time Warp, and Marketing Among Disparate Urban Social Strata*, kapitel 3 i Wong and Bo: *China's Reform in Global Perspective*.

NOTE 6 Wang Pan and Song Changqing: *Ethnics »Fly to the Southwest«*.

NOTE 7 Lan Xinzhen: *Agricultural Resolution*, Beijing Review No. 1, 6. januar 2011.

af agerbrug og manglende adgang til lønarbejde karakteriserer dog fortsat nogle af de fattige vestkinesiske provinser, specielt Xinjiang med blot en andel fra lønarbejde på 12 % i 2009. Centralregeringen peger specielt på en indkomstudvikling blandt bønderne i minoritetsdominerede områder som det sydlige Xinjiang og Tibet som et nødvendigt indsatsområde for at sikre en stabil udvikling.

Som resultat af urbanisering og infrastrukturudbygning i reformperioden har et stigende antal bønder, skønsmæssigt 50 mio., mistet deres jord via ekspropriation, og næsten halvdelen er fortsat uden job og ikke dækket af de sociale sikringsordninger.⁸ I løbet af de seneste 20 år er over 6,7 mio. ha blevet eksproprieret, og forskellen mellem kompensations- og markedsprisen vurderes at beløbe sig til ca. 2 trillioner yuan, en betragtelig spekulationsoverførsel til byernes udvikling.

Den kinesiske regerings modtræk til at sikre den nødvendige kornproduktion og til at fremme bøndernes rolle i en forbrugsdrevne udviklingsproces har været anvendelse af landbrugssubsidier til kornproduktion, anvendelse af forbedrede frøsorter og køb af produktionsmidler til agerbrugsproduktion. Og fra december 2007 påbegyndte centralregeringen en subsidiering af forbrugsvarekøb på landet som bestanddel af sin ny strategi til stimulering af det nationale hjemmemarked.⁹ I 2011 kunne bønder således fortsat modtage et subsidie på 13 % ved køb af en række forbrugsvarer som farve-tv, køleskab, vaskemaskine, mobiltelefon, computer, vandvarmer og mikrobølgeovn. Men subsidier er ikke en holdbar udviklingsstrategi på lang sigt. En sikring af bøndernes indkomstmuligheder i agerbrugsdominerede provinser uden subsidier kræver udfoldelse af et mangefold af lokalt baserede løsninger, såfremt den endelige løsning i form af total afvandring fra landbruget ikke skal iværksættes.

Kinas 12. femårsplan og det »harmoniske samfund«

Den kinesiske regering har lagt et grundigt forarbejde i udarbejdelsen af landet 12. femårsplan 2011-2015, som blev forelagt til diskussion og vedtagelse i Den Nationale Folkedag kongres marts 2011. Med afsæt i opsummering af resultater i den afsluttede planperiode 2006-2010 skitseres målsætninger for 12. femårsplan. Næsten alle indeks i 11. femårsplan blev overopfyldt, men den tilsigtede balance mellem byboernes og bøndernes indkomstudvikling blev ikke opnået, idet byboernes indkomstudvikling forløb noget hurtigere. I den 12. femårsplan tilsigtes endnu engang en balance mellem indkomstudviklingen i by og på land, og denne gange på et højere niveau: 7 % per år sammenlignet med 5 % per år.

Hvad den regionale udviklingsproces angår, skal bestræbelserne primært rettes mod Vestregionens udvikling, Nordøst-

regionens industribaser skal revitaliseres,¹⁰ Centralregionen fremgang skal stimuleres, mens Østregionen skal bidrage til den koordinerede regionale udvikling. Derudover nævnes en sammenstykket femte region, som skal have særlig bevågenhed, og som i stort omfang er sammenfaldende med Vestregionen: gamle revolutionære baseområder, etniske regioner, grænseregioner og fattige regioner. Plandokumentet undgår at sætte en tidsramme for fattigdommens udryddelse i Kina.

Plandokumentet peger således på en stadig mere skærpet bevidsthed omkring nødvendigheden af at løse Kinas store regionale og sociale problemer. Omfattende social uro har været drivkraften bag regeringens større vægt på regional og social lighed fra omkring 2000 og specielt bag den hurtige gennemførelse af de mange velfærdsprogrammer siden 2005. Den konfuziansk inspirerede parole »harmonisk samfund« med en begyndende velstand for alle (xiaokang) tilskrives direkte den nuværende partileder Hu Jintao. Det står i skærende kontrast til Mao Zedongs klassekampsparole. Klassestrukturen under planøkonomien var bestemt af alliancen mellem Kinas Kommunistiske Parti (KKP) og en privilegeret arbejderklasse og med bønderne som bidragsyder til den nødvendige kapitalakkumulation. Den nuværende mere komplekse klassestruktur er bestemt af en alliance mellem KKP, de statsejede virksomheders ledere, repræsentanter for multinationale virksomheder, det ny borgerskab bestående af entreprenante kapitalister, hovedparten af de intellektuelle, alt i alt en alliance som skaber grundlag for en privilegeret voksende middelklasse med store forbrugsmuligheder, og en alliance som har bygget på bøndernes og migrantarbejdernes bidrag til den nødvendige kapitalakkumulation. I Den nationale Folkedag kongres, som har vedtaget den 12. femårsplan, sidder en lang række milliardærer, herunder Kinas rigeste mand, som bestemt ikke lobbyer for økonomisk omfordeling via skattebilletten og kraftig udbygning af de sociale velfærdsprogrammer.¹¹ Men såfremt stabiliteten i det kinesiske samfund – tillige med KKP's legitimitet – skal sikres, så skal landets indre provinser, landdistrikterne generelt tillige med de ikke-privilegerede samfundsgupper opnå et løft og integreres i udviklingsprocessen.

Konklusion og udsyn

En begyndende reduktion af de regionale forskelle på det økonomiske område er så småt sat i gang, men på det sociale område, såvel regionalt som mellem by og land og i byen og på landet, er polarisering stadig fremtrædende.

Teoretisk og i den virkelige verden burde udvikles et helt nyt koncept for landdistrikternes udvikling, som ikke bygger på den risikofyldte markedsbaserede specialisering, baseret på de tilbageblevne ældre og kvindernes produktive indsat, med

NOTE 8 Yin Pumin: Curbing Relocation Rage, Beijing Review No. 1, 6. januar 2011.

NOTE 9 Lan Xinzhen: Boosting Demand, Beijing Review No. 3, 20. januar 2011.

NOTE 10 En revitalisering af Liaoning provinsen med hovedbyen Shenyang som krumtap er godt på vej, se Liaoning Special, Beijing Review No. 2, 13. januar 2011.

NOTE 11 Michael Forsythe: Wen Sees Billionaires in Congress as Gap in Wealth Widens, Bloomberg News, 4. marts 2011.

tømte sociale og kulturelle institutioner, tilskyndet af den unge, især mandlige arbejdskrafts vandring mod de store byer i en uendelig urbaniseringsproces. En sådan bæredygtig revitalisering af landdistrikterne, som ikke er ødelæggende for natur-

grundlaget og for lokalbefolkningens traditionelle kulturarv, er et koncept, som nogle forskere, både vestlige og kinesiske, er begyndt at sætte fokus på. Et sådant fokus blev kort diskuteret blandt forskere på ECARDC 10 i april 2011 i Aarhus.¹²

NOTE 12 European Conference on Agriculture and Rural Development in China X: Rural China and its Global Connection, <http://www.ecardc.org>.

REFERENCER

- Ding Lu and William A. W. Neilson (editors): *China's West Region Development, Domestic Strategies and Global Implications*, World Scientific Publishing Co., Singapore 2004
- Economic Enlightenment, In the midst of an industrial makeover, Liaoning looks to the future, Liaoning Special, Beijing Review No. 2, 13. januar 2011.
- Jane Golley: *The Dynamics of Chinese Regional Development*, Advances in Chinese Economic Studies, Cheltenham 2007.
- Lan Xinzhen: A New Direction for West China, China's west begins to reap the benefits of the Western Development endeavor, Beijing Review No. 3, 21. januar 2010, s. 26-31.
- Lan Xinzhen: Boosting Demand, Beijing Review No. 3, 20. januar 2011, p. 32-33.
- Lan Xinzhen: For the Livelihood of Farmers, Beijing Review No. 8, 26. februar 2009, s. 28-29.
- Lan Xinzhen: Redrawing the Poverty Line, Beijing Review No. 2, 13. januar 2011, s. 30-31.
- Kjeld A. Larsen: Fattigdom i Kina – de økonomiske reformer udrydder fattigdom i Kina, men skaber samtidig nye grupper af fattige http://www.niaslinc.dk/gateway_to_asia/nordic_web-publications/x506056022.doc.
- Shantong Li and Zhaoyuan Xu: The Trend of Regional Income Disparity in the People's Republic of China, ADB Institute Discussion Paper No. 85, January 2008.
- Wang Pan and Song Changqing: Ethnicity »Fly to the Southeast«, Liaowang 23. december 2010
- Wang Shaoguang and Hu Angang: The Political Economy of Uneven Development, The Case of China, Asia and the Pacific, M. E. Sharpe, New York 1999.
- John Wong and Bo Zhiyue (editors): *China's Reform in Global Perspective*, Series on Contemporary China, Vol. 24, World Scientific, Singapore 2010.
- Y. M. Yueng and Shen Jianfa (editors): *Developing China's West, A Critical Path to Balanced National Development*, The Chinese University Press, Hong Kong 2004.
- Yin Pumin: Curbing Relocation Rage, New regulations aim to protect property owner rights and interests, Beijing Review No. 1, 6. januar 2011, s. 22-23.
- Yu Shujin: Blueprint for a Prosperous Xinjiang, Hu Yue: Hand in Hand og Wang Jun: Sources of Support, Beijing Review No. 23, 10. juni 2010, s. 26-33.
- Zheng Yisheng (editor): *Poverty Reduction and Sustainable Development in Rural China*, Social Scientific Studies in Reform Era China, Volume 5, Leiden 2011.